

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Velika ali peta maša. *)

Liturgična, velika ali peta maša je „slovesno opravljanje najsvetejše daritve s pripomočjo levitov, petja, kajenja ter vseh tistih obredov, ki jih cerkvene določbe za slovesno sv. mašo zahtevajo“. (Kornmüller, „Die Musik beim lit. Hochamte“. — „Glasba pri lit. veliki maši“.) „Velika maša“, v manj strogem pomenu imenuje se pa tudi tista peta maša, ki se zaradi pomanjkanja duhovnov brez levitov, vendar pa z vsemi drugimi od cerkve zahtevanimi obredi vrši.

Kot velika maša se obhaja a) pontifikalna maša, b) farna maša, c) tako imenovana konventualna maša, ki se v opatijskih ter samostanskih cerkvah vsak dan za dobrotnike opravlja, in d) tako zvane votivne ali obljubne maše, ki se iz kakega važnega vzroka („*pro re gravi*“) obhajajo.

Kar se tiče petja pri slovesni veliki maši, deli se tisto v tako imenovano stalno (nespremenljivo) petje, ki je pri vsakem opravilu po svojem tekstu eno in isto, kot: *kyrie, gloria, credo, sanctus* in *benedictus, agnus Dei*, in spremenljivo petje, ki je po svojem tekstu ob različnih praznikih, nedeljah in ferijah cerkvenega leta različno, kakor: *introitus, graduale z alleluja* in *versom, offertorium* in *communio*.

Opomnja. Da bode mogel vsakdo naslednje opazke prav razumeti, naj skrbi, da mu bode jasno uravnanje *missala* in brevirja, cerkveno leto in cerkveni koledar, veljava raznih praznikov: *duplex I. cl., duplex II. cl., dupl. majus* in *minus, semiduplex, simplex*; nedelje: (*dominica I. cl., dom. II. cl., dom. communis*) in ferije. Prim. o tem Haberl „*Magister choralis*“ 6. natis §§ 30. in 21.

*) Od strani, ki je ne moremo prezirati, izrekla se je želja, naj bi „Cerkv. Glasb.“ prinesel krajši članek o „veliki ali peti maši“, kakor jo zahteva sv. cerkev, ker se vključ 18 letnemu obstanku „Cecilijinega društva“ nahajajo mnogi, katerim je to „neznana dežela“. Radi ustrežemo ti želji ter povzamemo dotični odstavek iz knjižice vsem cecilijancem dobro znane „najimenoitnejše cerkvene določbe o katoliški cerkveni glasbi“ (Mitterer-Dolinar). Pač bi nam bilo ljubše, da bi oni gg. čitatelji, kateri te potrebne knjižice še nimajo, si jo kupili pri vredništvu „Cerkv. Glasb.“-a; saj velja le ubornih 30 kr. (po pošti 35 kr.)

I. Stalni spevi pri peti maši.

1.) *Kyrie* obstoji iz devet invokacij (trikrat *Kyrie eleison*, trikrat *Christe eleison* in zopet trikrat *Kyrie eleison*), ter sledi naravnost za *introitom*. Koral ima različne dni cerkvenega leta in za razne vrste praznikov različne melodije za te invokacije, kakor tudi za druge stalne speve sv. maše. Te melodije ali napevi pojó naj se, ako se pri peti maši koral rabi, natanko po v rimskem *gradualu* naznanjenem redu. (Prim. Haberl, *Mag. chor.* § 22. pag. 75.—76.) Posamične invokacije z orglami nadomestovati je dovoljeno, ako se izpuščeno na pol glasno, vendar pa umevno recituje. (Prim. Mitterer: „o rabi orgel“ pag. 21. seqq.)

Pri večglasnih skladbah za *Kyrie* naj se, kolikor mogoče, tridelnost ohrani; nadalje naj si invokacije *Kyrie eleison* in *Christe eleison* pravilno sledé in slednjič, če tudi mnogoglasnemu stavku vselej ni mogoče, števila devet natančno ohraniti, naj se vendar invokacije brez mere ne ponavljajo.

2.) *Gloria*. Ta takoimenovani angeljski slavospev mašnik pri altarji prične (intonuje), kor pa ga z besedami: „*Et in terra pax*“ povzame ter celega do konca izpoje. (S. R. C. 11. sept. 1847.)

Vendar pa se smejo tudi pri *gloriji* posamični verzi z orglami nadomestiti pod zgoraj omenjenimi pogoji (Mitterer: „o rabi orgel“ št. 10). Sklepni verz pa in oni verzi, v katerih se nahajajo besede „*adoramus te*“, „*gratias agimus Tibi*“, „*Jesu Christe*“, „*suscipe deprecationem nostram*“, morajo se brez izjeme peti zaradi liturgične akcije (*inclinatio capitis*) s temi besedami sklenene.

Pri večglasnih skladbah je pri *gloriji* posebno na to gledati, da se zgoraj omenjene, z liturgičnimi akcijami sklenene besede prav krepko povdarjajo. Poleg tega bodi skladba jasna, brez vseh nepotrebnih ter neopravičenih ponavljanj, zlasti naj se sklep čez mero ne daljša, kakor je pri novošegnih skladateljih pogostem navada.

Gloria izostane ob nedeljah v adventu in postu, ob vseh ferijah cerkvenega leta razun o velikonočnem času; nadalje večjidel pri navadnih (neslovesnih) votivnih mašah. Le votivna maša „*de angelis*“ in „*de Beata*“ ob sabotah imate *glorijo*.

3.) *Credo*. (Prim. Mitterer sostavek: „o rabi orgel“, pod št. 10.) *Graduale romanum* ima za *credo* 4 napeve, ki niso na gotove dneve ali praznike navezani. Pevovodja ima toraj tukaj prosto roko. Vsekakor pa se mora *credo* vselej cel peti. Besed „*credo in unum Deum*“ kor ne sme ponavljati, ampak ta povzame spev z besedami: „*Patrem omnipotentem*“.

Pri mnogoglasnih skladbah naj se v skladbi in izpeljavi posebna pozornost obrača na one besede, s katerimi je liturgična akcija v zvezi, kot „*Jesum Christum*“, „*simul adoratur*“ in prav posebno „*et incarnatus est*“.

Credo se poje a) ob vseh nedeljah; β) ob vseh praznikih Gospodovih in Marijinih in med njihovimi osminami; γ) ob praznikih svetih angeljev in nadangeljev; δ) ob vseh praznikih svetih aposteljnov in cerkvenih učencikov, tako tudi o

prazniku vseh Svetnikov, sv. Marije Magdalene in o prazniku cerkvenega posvečenja in farnega patrona. Ob vseh družih praznikih in ferijah cerkvenega leta *credo* izostane.

4.) *Sanctus* in *benedictus*. To dvoje ima kor celo peti; vendar pa je tudi tukaj dovoljeno, posamičnosti *submissa voce* recitovati ter z orglami nadomestiti. (*Caer. ep. lib. I. c. 28. ad 9*) *Benedictus* se ima od „*sanctus*“-a ločiti in še le po povzdigovanju peti (*caer. ap. lib. II. c. 8. Nr. 70 et 71*; nadalje S. R. C. 12. nov. 1831.). Ker se „*sanctus*“ kar najtesneje predglasja oklepa, naj orgle vmes le v nujni potrebi pojó.

Večglasne skladbe za „*sanctus*“ naj se preveč ne raztezujejo, da celebrant ni primoran čakati s povzdigovanjem najsv. Zakramenta. Med povzdigovanjem naj se orgle nalahno glasé (*cum omni gravitate et melodia*“, *caer. ep. lib. II. c. 8.*) ali pa, kar je morebiti še boljše, popolnoma molčé. (Prim. Mitterer: „o rabi orgel“ sub 9.) Dovoljeno je tudi, nekatere odstavke kakega evharističnega hymna, n. pr. „*Tantum ergo*“, ali kaj jednacega med povzdigovanjem peti. (S. R. C. 14. aprila 1753.)

5.) *Agnus Dei*. Ta bi se imel trikrat peti, kakor stoji v *missalu* in *gradualu*. A tudi tukaj se smejo orgle s petjem vrstiti, tako da zadostuje, ako se prvi in tretji „*Agnus*“ poje.

K stalnim spevom pete maše se po pravici štejejo tudi tako imenovani rezponzoriji, s katerimi pevski kor mašniku odgovarja, n. pr. „*cum spiritu tuo*“, „*amen*“ itd. Navada, ki se je v mnogih krajih vtihotapila, rezponzorije le z orglami brez petja „izigrati“, se pač ne dá opravičiti. Treba jih je veliko več peti, in sicer — da se jednakost z mašnikovem petjem ohrani — koralno. Zlasti velja to poslednje o rezponzorijih pri „*praefaciji*“ in pri „*Pater noster*“. Vendar pa se smejo ti rezponzoriji z orglami spremljati. Tudi zoper večglasno vravnane rezponzorije (razun onih k *praefaciji* in *Pater noster*) posebno o večjih praznikih bi se komaj kaj ugovarjati dalo, zlasti ako koralno melodijo kateri glasov (sopran ali tenor) zraven poje. *Praefatio* in *Pater noster* se morata pri vsaki konventualni in farni maši peti. (S. R. C. 14. apr. 1753.)

Kjer je v navadi na „*Ite missa est*“ le z orglami odgovarjati (ne da bi se odpel rezponzorij „*Deo gratias*“), sme se ta navada obdržati. (S. R. C. 11. sept. 1874.)

Pri rezponzorijih k *praefacij* in *Pater noster* naj se natanko pazi na razloček med njihovim prazničnim ter ferijalnim tonom. (Prim. o tem Haberl, *Mag. chor.* §§ 25, 26 in 27.)

Ako kor na „*Ite missa est*“ ali „*Benedicamus Domino*“ s petjem odgovarja, posluži naj se kakor mašnik (ozir. dijakon) one melodije, ki se ravno z dotičnim dnem ujema. (Prim. Habel, *Mag. chor.* § 28.)

Vendar pa, ko bi se pri altarji prava melodija ne zapela, bilo bi zaradi jednosti ter zgledovanja svetovati, da kor z ravno tisto melodijo odgovori, če tudi liturgično ni prava.

Nedeljska služba božja v škofijskih, opatijskih in farnih cerkvah pričenja se z „*aspersio aquae benedictae*“; med tem pa kor antifono „*asperges me*“ z verzom in rezponzoriji, ob nedeljah med velikonočnim časom pa anti-

fono „*vidi aquam*“ poje. Te antifone z dotičnimi verzi in rezponzoriji je najbolj primerno koralno peti; smejo se pa tudi večglasno peti. Antifona pa se po verzu „*gloria Patri*“ še jedenkrat od konca do prvega verza ponavlja. Na tiho ter cvetno nedeljo se „*gloria Patri*“ izpušča.

II. Spremenljivi spevi pri peti maši.

Ti so: *Introitus, graduale (tractus, sequentia), offertorium in communio*.

1.) *Introitus* je oni spev, ki precej v začetku velike maše misel ter pomen dneva naznanja. Obstoji pa iz antifone, iz jednega psalmovega verza in *gloria Patri*; potem se antifona zopet od konca ponavlja; ponavljenje se sme tudi z orglami namestiti. O velikonočnem času se k introitovi antifoni pristavlja dvojni *alleluja*.

„O ferijah ter navadnih praznikih (*simplex*) prične *introitus* en sam pevec ter ga poje do dvočrte; kadar je *semiduplex* in ob nedeljah (*de dominica*) pričneta dva, kadar je *duplex* trije, ob vseh višjih praznikih pa štirje pevci, ako se jih v zadostnem številu nahaja; kor potem nadaljuje ter poje do psalmovega verza. Prvo polovico psalmove vrstice (verza) in prvo polovico *gloria Patri* se po zgoraj omenjenem redu in načinu od jednega do 4 pevcev intonuje, na to pa ves kor odgovarja“. (Haberl, po *graduale rom.*)

Pevci ne smejo *introita* začeti poprej, da celebrant k altarju dospé. (*Caer. ep. lib. II. c. 8. in grad. rom. p. II.*) Navado *introitus* pri peti maši do cela izpuščati je S. R. C. dné 11. sept. 1874 obsodila za razvado, ki se odpraviti ima.

Introitus v večglasni kompoziciji peti je sicer dovoljeno, pa se po naših mislih iz različnih razlogov ne priporoča. — Opomniti je še, da se tihi in veliki teden *Gloria Patri* opušča, in da ponovljenje *introita* neposrednje psalmovemu verzu sledi.

2.) *Graduale, tractus, sequentia*. O teh spevih ima *graduale romanum* to-le: „Ko se je prebral list ali berilo, pričneta dva pevca *graduale* do črte (†); potem ves kor petje z dostojno pazljivostjo nadaljuje. Dva pevca pojeta gradualov verz. Ako se ima z verzom dvojni „*alleluja*“ peti, intonujeta verz dva pevca do tako imenonane „neume“ (daljša vrsta not na sklepem vokalu [a] v besedi „*alleluja*“); na to kor ponavlja ter dodá „neumo“ na vokalu a. Dva pevca pričneta verz in kor odgovarja. Po odpetem verzu ponovita dva pevca „*alleluja*“; kor pa ne ponavlja več, kot prvokrat, *alleluja*, marveč samo „neumo“ dodá“.

Od *septvagezime* do velike noči izpadejo *alleluje* z oklenenim verzom, in na njih mesto stopi „*tractus*“. Posamne verze *tractove* intonujeta dva pevca, drugi nadaljujejo.

Skozi ves velikonočni čas (od velike nedelje pa do praznika presv. Trojice) se *graduale* izpušča, in mesto njega poje se dvojni *alleluja* z verzom, kakor je bilo zgoraj povedano. Po tem sledi (NB. v različnem tonu in melodiji) še jeden *alleluja*, ki ga dva pevca pričneta, kor pa brez ponav-

ljanja samo „neumo“ dostavi. Naslednji verz sè sklepnim „alleluja“ se pri-
čneta in pojeta po gori omenjenemu načinu. — „*Sequentiae*“ (teh je v se-
danji liturgiji le še pet, namreč „*victimae paschali*“ o veliki noči, „*veni sancte
Spiritus*“ o binkostih, „*lauda Sion*“ o sv. Rešnjem Telesu, „*stabat mater*“
o praznikih žalostne matere Božje in „*dies irae*“ pri mašah za ranjce) smejo
se peti takó, da se posamni pevci in skupni kor vrsté. Po Carpo-tu „*caere-
moniale juxta rit. rom.* p. II. c. 9^a“ je dovoljeno, posamične gradualove verze
z orglanjem nadomestiti; à vendar naj bi se vsaj jeden verz pel. Ravno
to velja o *tractu*. Ako 'pa orgle ne pojó, mora se ves peti. (S. R. C.
7. sept. 1861 ad 15.)

Zastran *sequencijs* „*dies irae*“ je vsled dekreta S. R. C. (od 12. avg.
1854. ad 12) dovoljeno, nekatere odstavke izpuščati. Ozir družih jednakih
polajšanj ni, à ravno omenjeni dekret smel bi se obračati tudi na-nje, zlasti
na zelo dolgo *sequencijo* „*lauda Sion*“ in „*stabat Mater*“ po načelu: *ubi
eadem ratio, eadem et legis dispositio*.

Naj se tu še omeni, da pač ni svetovati *graduale* večglasno peti. Vendar
pa, ako bi kor tega bolj bogatega in umetnega petja ne imel popolnoma
v svojej oblasti, bilo bi vsekako bolje, vložiti na mesto njega kak priprost
motet z liturgično primernim tekstom, ali pa tudi *graduale* in *tractus* na
istem tonu sè spremljevanjem orgel recitovati.

3.) *Offertorium*. Ta obstoji iz psalmovega oddelka ali iz besed sv. pisma
sploh ter se kakor *introitus* na pomen in misel praznikovo ozira. Poje se
lahko koralno ali večglasno. Ako se koralno poje, dostavi se lahko kak
motet prazniku primeren, ali pa se čas do predglasja z orglanjem izpolne.

Dekret S. R. C. od dné 10. prosinca 1852. pravi, da se smé *offertorium*
in *communio*, ako se pri peti maši orgla, sicer „*submissa voce*“ (na pol glasno)
recitovati, nikdar pa izpustiti.

Drugi dekret od 15. decembra 1695. pravi, da mašniku, ki sv. mašo
služi, ni pripuščeno sv. mašo nadaljevati, predno se *credo* izpoje.

4.) *Communio*, ki se ima peti potem, ko je celebrant presv. kri
zavžil (*caer. ep. lib. II. cap. 8. nr. 78*), je poslednji spremenljiv spev pri peti
sv. maši. Po svoji koralni obliki je *communio* podobna *offertoriju*, in njen
tekst se nanaša većinoma na dotični praznik z ozirom na ravnokar oprav-
ljeno sv. daritev. Po zgoraj navedenem dekretu S. R. C. od dné 10. pros.
1852. se to petje ne sme izpuščati. Najprimernejše poje se koralno.

Dopisi.

* **Od nekod.** (Konec.) Isto pot hodim tudi pri večbanji drugih spevov. Vendar bi rad
graduala še posebej omenil, ker prav zanj mnogi cerkveni zbori često po mačehno skrbé.
Zlasti o postu, ko se gradualu pridruži dolgi traktus, bi bilo na nekaterih korih gledé
popolnosti še veliko želeti. In vendar ni tako težavno, ta speva neprikrajšena predavati.
Traktusi se lahko pojó in tudi gledé ritma nimajo težav. Vrstice more peti ali razdeljen
zbor ali menjaje se dva pevca, in kjer to ni mogoče, more se tudi deloma recitovati. Ako
to recitovanje obsega več vrstic, naj se menjavata tenor in bas v različnih višinah tonov,
kar se prav lepo glasi.

Omenim še, da se imenovane vaje v intervalih ne sklepajo vselej z vsakim spevom enako obširno. Enkrat se nahajajo posebno pri introitu, drugičkrat pri ofertoriji itd. Merodajen je cerkveni ton, kateri se ima na dotični pevski večer obravnavati kot glavna stvar. Smoter je ta, da se polagoma vsi cerkveni toni jemljejo v krog intervalnih vaj.

Konečno bi si rad dovolil le še migljaj, kako se koristno porabijo taki pevski večeri, o katerih pevske vaje ne zahtevajo mnogo časa. Tekom cerkvenega leta ponavljajo se često nekatere maše, n. pr. „*Terribilis est*“, „*Salve sancta parens*“, „*Gaudeamus omnes*“ i. dr. Kadar pevci te maše že dobro znajo, zadostuje za poznejši čas le njih ponavljanje. Kar preostaja časa, porabiš ga pevovodja za lahko umeven teoretičen poduk, da po eni strani utrdiš vednost in spretnost pridobljeno v pevskih urah, po drugi strani pa čedalje bolj pri pevcih budiš razumevanje koral s skazovanjem novih strani. Taka predavanja vplivajo kot dobrotljiv dež in godé najslajši sad. Želja moja je, naj bi ta dopis vsaj malo pripomogel, da bi se pri nas koral gojil z večim veseljem, ljubeznijo in marljivostjo; naj bi postal koral ljubljenec naših cerkvenih zborov; naj bi ta najkrasnejša izmed vseh vrst petja odslej se glasila po naših cerkvah s svojo lahkoto in svojim vzletom, Bogu v čast in vernikom v spodbudo!

G. B.

Z Gorenjskega 12. decembra. — Redko pridem, gospod vrednik, do Vas s pismom, toda, kader Vam pišem, mi vodi veselo srce slabotno pero. Tudi danes je tako. Iz drugih naših listov ste že izvedeli, da je bila v lepi župniji sv. Martina pri Kranji dne 17. pr. m. slovesna inštalacija novega župnika preč. g. dekana J. Razboršeka. Novi g. župnik je svoje dni sodeloval v slovečem kvartetu: dva Klinarja, Belar in on sam. Župnik Razboršek je torej izboren pevec in zato menim, da je za Šmartinski cerkveni pevski zbor posebna sreča, da dobi za župnika moža, ki ve, kaj je cerkveno petje, ki pa ve tudi, da nima župnik samo pravice, ampak tudi dolžnost, pospeševati cerkveno petje ter sem in tja tudi z mirno vestjo poseči v cerkveno blagajnico za nakup cerkvenih muzikalij. Žal, da premnog „*rector ecclesiae*“ tega noče umeti — češ, saj plačam itak organista. Po drugod pa župnik tudi sam iz svojega naroča in še celo poučuje sam — pa organist — da se Bogu usmili — kar brevi manu odslovi take pesmi, zlasti, če se bolj „težko“ igrajo. Imamo takih vzgledov. Pa zašel sem! Hotel sem le po malem povedati o petji ob tej Šmartinski slovesnosti. — Pevski zbor Šmartinski slovi že od tedaj, kar sedi pri orglah Vaš bivši gojenec g. M. Mohor. Ta dan pa je s svojim zborom prekosil samega sebe. Gledal sem novega župnika pri sv. opravi in vem, da govorim mesto njega, če rečem, da je bil ginjen do duše ob teh čarobnih akordih. Peli so Försterjevo „cesarsko mašo“ z malimi izjemami — toda vse strogo liturgično. Ta skladba je težka za navadne zборе, zato „Glasbenik“ še ni poročal od drugod, da bi se bila pela. A, če bi jo bil čul ta dan naš Förster tu, bi v istini ne vedel, da se izvaja raz kor — na deželi!

G. pevovodja Mohor obhaja menda letos desetletnico svojega plodovitega delovanja v Šmartnem. Plodovitega pravim — saj, kdor je prej čul „produkcije“ na tem koru, mora strmeč strmeti nad tolikim napredovanjem. Zato pa je gospod organist Mohor lahko ponosen, da so njegov zbor kaj laskavo pohvalili veččak-skladatelj sami prevzvišeni knezoškof Jakob. Pred takim pevovodjo in takim vrlim zborom: klobuk raz glavo! —č.

Z Gorenjskega. Jeseni, ko se od nas poslavljajo lastovke, prifrči od vsih vetrov truma za trumo drugih ptic, iskajočih si gnezd po vsih hišah, družinah, po pisalnih mizah, stenah in celó po žepih posameznikov. Menim ogromno število raznih koledarjev, ki iščejo svojega kupca. Saj ima dandanes res že vsak stan in vsaka stroka svoj koledar in še-po več: uradniki, zdravniki, tehniki, duhovščina, vojaki, profesorji, dijaki, delavci, rokodelski vajenci in — otroci i. t. d. Neka dunajska tvrdka priporoča pismeno in po lepakih nič manj kot 144 raznih vrst koledarjev v več nego 800 izdajah; in ako pomislimo, da je družba sv. Mohora sama letos razposlala več kot 72.000 iztisov svojega koledarja med svet, porečeš morda dragi bralec: „Hvala Bogu! s koledarji in pratikami smo dobro preskrbljeni.“ — In vendar pridem še jaz s svojim priporočilom ne kot siten agent, marveč kot Tvoj prijatelj, cecilijanec k cecilijancu, hotoč Te pregovoriti, da, ako si v resnici vnet

za cerkveno glasbo in za razvoj svojega zbora, si kupiš kot pravi in ne češ-cecilijanec strokovni društveni koledar sv. Cecilije. Pred menoj leži knjiga 192 strani v poprečni osmerki z naslovom: *Caecilien-Kalender für kathol. Chorregenten, Lehrer, Organisten und Kirchensänger*. Herausgegeben von Dr. Fr. X. Haberl, 1896, Regensburg, Fr. Pustet. Naj jo malo popišem. Narprej sta dva vvida, potem načrt razdelitve dnevni ur in celega tedna; zapisnik kornega oboja in učencev, zapisnik izposojenih muzikalij. V pratiki se začne teden s sredo, kar kaže, da se za tebe teden deli ob nedeljah, t. j. oni dan Gospodov, za kateri se mora tudi najspretnější pevovodja, pevec in orglavc pripraviti, ako ga hoče v duhu sv. cerkve in Cecil. društva z glasbo poveličevati.

Gledé stalnih praznikov svetnikov loči se ta koledar od drugih po tem, da ima bogat izbor imen, po skrbi P. Fr. Hattlerja S. J. nabranih iz rimsk. brevirja in martirologija ter iz koledarjev raznih škofij. Poleg tega se nahaja rimsko-katoliški koledar, kateri vpeljuje v cerkv. jezik in mora biti vsakemu gojitelju liturgičnega petja neobhodno potreben voditelj. V njem so zaznamovani tudi premakljivi prazniki, n. pr. advent, velika noč i. dr.; kjer so prazna predala, je tudi cerkev pustila prostor. Ker se na raznih krajih obhajanje praznikov loči od rimskega koledarja, je za tak slučaj v predalci „Diözesankalender“ prostora dovolj, da se razloček vpiše.

Na vsaki drugi strani so našteje za vsak mesec na podlagi zapisnika Cec. društva (št. 1—1500) ona dela ali skladbe, katere se smejo temu ali unemu zboru priporočati za razna cerkvena opravila. Pri naročilih po knjigarnicah zadostuje to kratko naznanilo naslova. Natančneje pojasnilo o ceni, založniku i. dr. daje abedno glavno kazalo k zapisniku Cec. društva, o katerem se govori v drugem oddelku. Gledé izbere za vse mogoče slučaje res ni pomanjkanja. Naj tudi kdo pravi, da je tvarine preveč, mora se pa enako z zadoščenjem poudarjati, da se je v teku 30 let pridno delalo, in tako najsukromnejšim pa tudi najboljšim in najslavnejšim zborom dala prilika, lahko izbirati raznovrstne skladbe za cerkv. glasbene vsprede. Toliko je gotovo, da ga ni ne enega cerkvenega zbora, ki bi imel le 10. del tu navedenih del lastnih, ali jih celo izvrševal. Komur so sredstva na razpolago, da zamore vsako leto vsaj za 20—25 glđ. repertorij svojega cerkv. zbora obogatiti, mu je tudi mogoče za veliko let izbirati iz tu podane tvarine.

Naslednja tri predala — cerkvena opravila, prejem in trošek, prostor za opazke — sama govoré; moja želja je le, naj bi vsak lastnik koledarja delal le vesele bilance.

Kaj pa pomeni 5 notnih črt na vsaki strani spodaj? Morda Ti je bila vseč kaka skladba? Zabileži si njen motiv ali téma! Morda Ti roji po glavi kaka melodija in Ti kaj časa ne dá miru? Primi jo in hitro jo zapiši! Vrh vsega tega je znotraj na platnicah pripravljena črna pisalna tablica, namenjena naglim opazkam in ubežnim domisljikom. Ako si torej umišliš (kakor upam) Cec. koledar, nòsi ga seboj in ne pozabi svinčnika in pisala doma; kajti z marljivim zapisovanjem nabral bodeš skozi leto lepo kopico stalnih spominov. Nikdo naj se ne zanaša na svoj spomin!

Večjemu praktičnemu delu sledi manjši podučni oddelek, kateri Ti bođe gotovo tudi ugajal. Končam z željo, naj bi si kupil, dragi prijatelj, za 66 krajcarjev v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani dr. Haberl-a izvrstni Cecil. koledar in rabil ga pridno; iz tiskanega naj bi se prav veliko naučil, na nenatisnjene strani pa naj bi zapisoval le take stvari, ki so pravi cerkveni glasbi v prosvpeh, Tebi v zasluženje in Bogu v čast. Srečno in veselo novo leto!

I. I.

Razne reči.

— Petindvajsetletnica Cecil. društva. Dne 15. dec. t. l. minulo je 25 let, odkar so r. sv. oče Pij IX. s papežkim pismom odobrili in potrdili Cecilijino društvo: „Vsled Svoje apostolske oblasti odobravamo in potrjujemo s tem pismom zakone in pravila ter jim podelimo za večne čase vse pravice Svojega odobrenja in potrjenja.“ „Pij IX. Ad futuram rei memoriam. V večni spomin.“ — To pismo je tedaj Cecilijinemu društvu listina apostolskega plemstva, spričevalo njegovega apostolskega poslanstva, apostolski za-

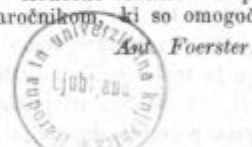
konik Cecilijanstva ter njega ustavno pismo. To pismo nam zagotavlja blagovito delovanje in nam je porok, da se bode društvo zmagonosno v bran postavilo nasproti vsem viharjem, naj prihajajo od katerekoli strani. Naprej! Podpiral nas bode Bog.

— V spomin 200letnice č. P. Segnerija bila je 12. dec. slovesna akademija v vatikanski dvorani sv. Klemena. Semeniški Leonovegi zavoda so v navzočnosti sv. očeta deklamovali o raznih predmetih ozirajočih se na slavljenca. Sikstinski pevski zbor je izvrstno predaval dva moteta Palestrine in kapelnika Mustafę kantato „Iubilate Deo“, vglasbeno v spomin škofovskega jubileja Leona XIII. Dvorana je bila natlačeno polna; navzoči so bili okoli sv. očeta mnogi kardinali, škofje, rimsko plemstvo in mnogo drugih duhovnikov in svetovnih.

— Gosp. dr. Jos. Mantuani je v posebni knjigi jako zanimivo opisal življenje r. učitelja cerkvene glasbe, ustanovitelja Ambrozijevega društva, znanega nam gosp. Jož. Böhm-a pod naslovom: „Prof. Josef Böhm. Abriss seines Lebens und Wirkens von Dr. Jos. Mantuani. Wien 1895. F. Rösch. 8“. p. 70.“ Spretna in našem listu preprijazna roka spisala je te knjige posnetek, ki ga prinese „C. Gl.“ v prihodnjih številkah.

Oglasnik.

60 *gradualia etc. de communi sanctorum, in festis beatae Mariae Virginis et ex proprio sanctorum auctore Ant. Foerster, op. 60.* Cena temu obširnemu, 112 strani obsezajočemu zvezku je 2 gld. Častiti gospodje abonenti dobivajo to delo po 1 gld. 40 kr. Kakor prejšnji gradualiji (47 skladb) „de tempore“ se morejo tudi te skladbe uporabljati četeroglasno brez orgel ali z orglami, večina tudi enoglasno, (kakor zvezdica naznanja); spretni organist ali pevovodja si sploh more po potrebi pomagati, da se poje n. pr. le „Alleluja“ četeroglasno, posamezni odstavki pa enoglasno z orglami ali „recitando“ na enem tonu, kakor kažeš številki 59 in 60 za vse možne slučaje. — Tako imamo zdaj ves material za gradualije, traktuse, sekvence in velikonočne verzikule skup zbran. Pridan je natančni obseg po koledarji, pr „commune sanctorum“ po bežnem številu in po abecedi, da se vsak dotični gradual koj najde. Bog daj, da služijo te skladbe v povzdigo cerkvene glasbe. Delo celo je bilo precej trudo, naj bi bilo tudi plačano z obilno naročbo. Konečno izrekam tu pri srčno zahvalo vsem dozdanim p. n. častitim gospodom naročnikom, ki so omogočili izdajo celega dela.

Vabilo na naročbo.

„Cerkveni Glasbenik“ se je porodil l. 1878; s prihodnjo številko toraj stopi v svoje 19. leto. Ko je bil še v plenicah, godilo se mu je precej dobro. A ko je shodil in pozneje kot deček, moral je prestati razne nevarne otroške bolezni; mladeniča pa se je jela prijemati zlobna jetika radi pomanjkanja živil. Da mu ni pičlo število dobrih prijateljev donášalo nekaj hrane — za življenje premalo, za smrt preveč — po njem bi bilo. Zadnje l. 1895 je toliko okrevaj, da imamo trdno upanje, da ostane živ in se mu zdravje popolnem povrne. Treba pa prebolniku za to zdatne in krepke hrane. Zato milo prosimo p. n. gg. naročnike in bralce, da ne popustite vredništva in upravnništva na cedilu, marveč ju podpirate z dopisi in naročnino. Nas pa veže sveta dolžnost, da izrečemo vsem dosedanjim podpornikom, duševnim in gmotnim, iskreno zahvalo, in jim kakor sebi iz dna srca želimo „Srečno in veselo novo leto!“

„Cerkveni Glasbenik“ bode izhajal, kot doslej, tudi l. 1896 v dosedanji obliki po enkrat na mesec in bode veljal z muzikalno prilogo vred 2 gld., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gld. 50 kr. Naročnina naj se pošilja po današnjemu listu pridani poštni nakaznici (s tiskanim naslovom)

vredništvu ozir. upravništvu
Poljske ulice št. 10 v Ljubljani.

Odgovorni vrednik lista Janez Gnjezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster.
Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.